

UiT Norges arktiske universitet

Det juridiske fakultet

Oppsettende virkning etter tvangsfullbyrdelsesloven.

En rettsdogmatisk analyse

Lise Sundelin

Masteroppgave i rettsvitenskap JUR-3902 Juni 2020

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	1
1.1	Tema og problemstilling	1
1.2	Aktualitet.....	2
1.3	Avgrensninger	3
1.4	Disposisjon.....	5
2	Rettskilder og metode.....	5
3	Rettslig plassering og hensyn.....	7
3.1	Tvangsfullbyrdelse - rettssystematisk plassering.....	7
3.2	Andre norske rettsregler med likt utgangspunkt	7
3.3	Hensynene bak oppsettende virkning.....	9
4	Materiell juss	12
4.1	Tingrettens hjemmel for oppsettende virkning	12
4.2	Anvendelsesområde	14
4.3	Anvendelse på ulike klager	16
4.4	Rettslig utgangspunkt.....	19
4.5	Vurderingskriterier	22
4.6	Terskel.....	25
5	Prosessuell juss.....	26
5.1	Hvem beslutter oppsettende virkning.....	26
5.2	Når skal oppsettende virkning behandles.....	27
5.3	Saksbehandlingstid.....	30
5.4	Avgjørelsesform	31
5.5	Rettsmidler	33
5.6	Krav til begrunnelse	36
6	Oppsummering	38
7	Avslutning	39

8	Kildeliste	40
	Lovregister	40
	Lovforarbejder.....	41
	Domsregister	41
	Litteraturliste	42
	Øvrige kilder	42

1 Innledning

1.1 Tema og problemstilling

Temaet for oppgaven er oppsettende virkning etter tvangfullbyrdelsesloven § 5-16 første ledd sjette punktum. Etter tvangfullbyrdelsesloven § 5-16 kan namsmannens avgjørelser og handlemåte påklages til retten av alle som rammes. Daglig treffer namsmennene og særnamsmennene utallige avgjørelser, og en del av disse avgjørelsene påklages til retten. Spørsmålet er da i hvilken grad tvangfullbyrdelsen kan gjennomføres før klagen er avgjort av retten.

Hovedregelen i norsk rett er at klage ikke fører til stans i tvangfullbyrdelsen. Det er kun for det tilfellet at namsmannen selv, eller retten *beslutter* oppsettende virkning, at tvangfullbyrdelsen stilles i bero fram til retten har avgjort klagen, se tvangfullbyrdelsesloven § 5-16 første ledd sjette punktum. Oppsettende virkning vil si at en ikke gjennomfører namsmannens avgjørelse før klagen er avgjort av retten.¹ Oppsettende virkning er en foreløpig avgjørelse under saksbehandlingen.

Utgangspunktet er at oppsettende virkning ikke gis uten at gode grunner taler for det.² Det videre innholdet av regelen fremstår imidlertid ikke helt klart. Hovedproblemstillingen i oppgaven er todelt. Først drøftes terskelen for å gi oppsettende virkning. Videre vurderes hvilke krav som stilles til begrunnelsen. Målet for oppgaven er å belyse de materielle og de mest sentrale prosessuelle spørsmålene ved rettsregelen.

¹ Norsk Lovkommentar til tvangfullbyrdelsesloven (2019) Haugli Sørensen, § 5-16, note 481. (rettsdata.no)

² Tvangfullbyrdelsesloven kommentarutgave (2008) Falkanger mfl. Kommentar til § 5-16.

1.2 Aktualitet

I følge Justis- og beredskapsdepartementet var det i 2015 registrert 335 235 utleggsforretninger og 30 193 andre tvangsforretninger³ i Norge. I 2011 var det registrert 242 201 utleggsforretninger og 30 942 andre tvangsforretninger.⁴ Det totale antall tvangsforretninger har økt med årene, og pengekrav utgjør en stor del av økningen. Oslo byfogdembete opplyser at de i 2016 mottok 101 klager på namsmannens avgjørelser. Øst-Finnmark tingrett estimerer at de i 2019 hadde 150 klager på namsmannens avgjørelser. Antall klager til tingretten på namsmannens tvangsfullbyrdelse vil sannsynligvis øke proporsjonalt med antall tvangssaker. Med økende antall klagesaker på tvangsfullbyrdelse vil trolig også bruken av oppsettende virkning øke. Bruken av oppsettende virkning er på denne måten forbundet med antall utleggsforretninger og andre tvangssaker.

Det er et grunnleggende prinsipp i alle samfunn at forpliktelser skal oppfylles. Tvangsfullbyrdelsesloven hjemler utstrakt bruk av maktmidler til å gjennomføre forpliktelser ved tvang. Bruk av tvang for oppfyllelse av krav er inngripende. Oftest er det først når tvangsinn drivelsen iverksettes, at skyldner forstår alvoret. Når skyldner er uenig med namsmannen i tvangsinn drivelsen, er tendensen at skyldner antar at tvangsfullbyrdelsen stanses under klagebehandlingen, slik er ikke hovedregelen. En tvangsfullbyrdelse gjennomføres vanligvis raskt, og spørsmålet om oppsettende virkning ved klage vil derfor ha stor interesse.⁵ I de tilfeller der klagebehandlingen er skriftlig, som den oftest er, vil spørsmålet om oppsettende virkning være sentralt all den tid flere av sakene er gjenstand for omfattende utveksling av prosesskriv og følgelig trekker ut i tid.

³ Prop. 1 s (2016-2017) For budsjett året 2017. Justis og beredskapsdepartementet. 7.3 *Den sivile rettspleien på grunnplanet*. Tabell 2.18 Utviklingen i sivile gjøremål 2011-2015.

⁴ Lik fotnote 3, statistikk hentet fra samme tabell.

⁵ *Saksbehandlingen i namsretten* Flock (1994) s. 66.

1.3 Avgrensninger

Oppgaven tar for seg hovedformen oppsettende virkning med hjemmel i tvangfullbyrdelsesloven § 5-16 første ledd sjette punktum. Øvrige variasjoner av oppsettende virkning vil falle utenfor oppgaven, men vil nevnes for å illustrere sammenhengen i lovverket, samt for å sammenligne det prosessuelle. Videre er det viktig at oppsettende virkning ikke forveksles med reglene om utsettelse i tvangfullbyrdelsesloven. I det følgende avsnittet vil det redegjøres for avgrensningene.

Hovedregelen er at en klage ikke har oppsettende virkning. Det er likevel fire unntak fra denne hovedregelen i tvangfullbyrdelsesloven. Det første er klage ved tvang av bolig jf. § 5-16 første ledd åttende punktum. Ved fravikelse fra bolig får klagen automatisk oppsettende virkning. For det andre gis det automatisk oppsettende virkning ved klage på innhegning av opplysninger fra tredjeperson jf. § 7-12. For det tredje ved klage på opphevelse av utlegg jf. § 7-28. Endelig er utgangspunktet automatisk oppsettende virkning ved klage på utbetaling til pantavere jf. § 9-11.

I de fire nevnte tilfellene får klagen automatisk oppsettende virkning. Her er utgangspunktet at tvangfullbyrdelsen stilles i bero inntil klagen er avgjort av retten, med mindre retten eller namsmannen kommer til at klagen *ikke* skal ha oppsettende virkning. Regelen her er speilvendt i forhold til hovedformen for oppsettende virkning. Oppgaven vil ikke behandle disse særlige tilfellene. Likevel vil flere av de materielle bemerkningene gjøre seg gjeldende også der det besluttes at klagen *ikke* skal ha oppsettende virkning.⁶

Det følger av tvangfullbyrdelsesloven § 5-16 første ledd sjette punktum at klagen ikke har oppsettende virkning med mindre namsmannen eller retten bestemmer det. Både namsmannen og retten kan således fatte beslutning om oppsettende virkning etter tvangfullbyrdelsesloven. Rettsvirkningene og de materielle reglene er den samme for retten som for namsmannen. De prosessuelle reglene er imidlertid ulik. Den prosessuelle delen av oppgaven vil ha hovedvekt på rettens prosessuelle problemstillinger. De prosessuelle reglene ved namsmannens

⁶ Norsk Lovkommentar til tvangfullbyrdelsesloven (2019) Haugli Sørensen, §5-16, note 485. (rettsdata.no)

behandling av oppsettende virkning vil nevnes kort men ikke behandles like inngående. Det er også vanskeligere å få tilgang på namsmannspraksis, sammenlignet med praksis fra tingrettene. Det er således begrenset med kilder hva gjelder namsmannens anvendelse av oppsettende virkning.

Oppsettende virkning må ikke forveksles med utsettelse etter tvangsfullbyrdelsesloven. Utgangspunktet er at tvangsfullbyrdelsen skal gjennomføres så raskt som mulig. Ikke alle avvik fra dette er utsettelser i lovens forstand. En forsinkelse som skyldes at namsmyndighetene må innhente opplysninger eller trenger tid til å treffe avgjørelsen eller gjennomføre fullbyrdelsen, regnes ikke som utsettelse. På samme måte regnes det ikke som utsettelse om namsmannen avgjørelse blir påklaget til retten, og klagen gis oppsettende virkning.⁷ Den forsinkelse en oppsettende virkning innebærer, har stor likhet med utsettelse. Rettslig er bestemmelsene imidlertid forskjellige.⁸

Grunnlaget for å utsette tvangsfullbyrdelsen finnes fire steder i loven. Etter tvangsfullbyrdelsesloven § 5-11 jf. § 6-1 kan namsmannen og tingretten gi utsettelse etter begjæring fra saksøker. Tvangsfullbyrdelseslovens § 5-12 hjelmer adgangen til utsettelse ved betalingsvansker. Også denne bestemmelsen gjelder for både namsmannen og tingretten jf. § 6-1 annet ledd. Etter § 6-1 annet ledd har tingretten en utvidet hjemmel til utsettelse ved betalingsvansker i saker som gjelder tvangsdekning. Endelig har tingretten en vid hjemmel til å utsette egen tvangsfullbyrdelsen kortvarig etter § 6-5.

Tingrettens hjemmel for utsettelse etter § 6-5 er den som ligner mest på oppsettende virkning etter tvangsfullbyrdelsesloven § 5-16. Tvangsfullbyrdelsesloven § 6-5 får anvendelse på alle avgjørelser hvor tingretten beslutter å fremme fullbyrdelsen.⁹ Avgjørelse om å fremme tvangssalg, tvangsbruk eller avgjørelse om fravikelse av fast eiendom er typiske eksempler på fullbyrdelser tingretten beslutter å fremme. Oppsettende virkning etter tvangsfullbyrdelsesloven § 5-16 benyttes ikke på tilfeller hvor tingretten har besluttet å

⁷ *Tvangsfullbyrdelse og gjeldsordning* (2006) Bunæs mfl. s. 115.

⁸ *Tvangsfullbyrdelse og gjeldsordning* (2006) Bunæs mfl. s. 132.

⁹ *Tvangsfullbyrdelsesloven kommentarutgave* (2008) Falkanger mfl. Kommentar til § 2-12, punkt 5.

fremme fullbyrdelsen. Oppsettende virkning etter § 5-16 anvendes kun på klager etter § 5-16. En klage etter § 5-16 forutsetter at det er namsmannen som har besluttet å fremme fullbyrdelsen. Eksempler på dette kan være utleggstrekk, utleggspant eller motregning. Oppgaven tar bare for seg oppsettende virkning etter tvangsfullbyrdelsesloven § 5-16; utsettelse faller dermed som utgangspunkt utenfor oppgavens ramme.

1.4 Disposisjon

I den videre framstillingen vil jeg i kapittel 2 redegjøre for særpreg ved rettskildebildet på tvangsfullbyrdelseslovens område, som har betydning for analysen av oppsettende virkning. Oppgavens kapittel 3 vil være et perspektivpunkt. Her vil tvangsfullbyrdelse plasseres rettsystematisk, og hensynene bak oppsettende virkning bli presentert. Oppgavens kjernepunkt er kapittel 4 og 5. Kapittel 4 tar for seg de materielle reglene, herunder hjemmel, rettslig anvendelsesområde, utgangspunkt, vurderingskriterier og terskel. Kapittel 5 belyse flere av de viktigste prosessuelle spørsmålene rundt rettsregelen, herunder saksbehandlingstid, avgjørelsesform, ankeadgang og kravet til begrunnelse. Kapittel 6 vil være en oppsummering av oppsettende virkning de lege lata. Kapittel 7 vil inneholde avsluttende bemerkninger samt rettspolitiske sluttbetraktninger.

2 Rettskilder og metode

Oppsettende virkning er et praktisk virkemiddel som begjæres og behandles ved klage på namsmannens tvangsfullbyrdelse. Til tross for rettsregelens praktiske betydning og hyppige bruk er den lite omtalt i juridisk teori. Rettskildebildet preges av få og begrensede rettskilder. Rettsregelen har heller ikke tidligere vært gjenstand for rettsdogmatisk analyse i forskningsartikler som masteroppgaver eller lignende. Det vil i det videre redegjøres kort for særtrekk ved rettskildebildet.

Spørsmålet om oppsettende virkning etter tvangsfullbyrdelsesloven har ikke vært behandlet

av Høyesterett. Det at det ikke foreligger noen høyesterettsavgjørelser, innebærer at lagmansrettspraksis vil få en mer fremtredende rolle i oppgaven.

Namsmennene og tingrettene utgjør namsmyndighetene i Norge.¹⁰ Namsmyndighetene avgjør alle begjæringer og innvendinger som blir satt fram under sak om tvangsfullbyrdelse.¹¹ Det er således kun namsmyndighetene som beslutter oppsettende virkning etter tvangsfullbyrdelsesloven. Høyesterett og lagmannsrettene treffer ikke beslutninger om oppsettende virkning etter tvangsfullbyrdelsesloven¹². Tingrettspraksis vil derfor benyttes til tros deres begrensede rettskildemessige vekt.

Det er få offentliggjorte tingrettsavgjørelser og beslutninger. Det er derfor i forbindelse med denne oppgaven innhentet beslutninger om oppsettende virkning, fra en rekke tingretter.¹³ For å gi et mest mulig representativt bilde av bruken av rettsregelen, er det hentet inn flere beslutninger. Største antall beslutninger er innhentet fra Øst-Finnmark tingrett og Rana tingrett. Disse tingrettene har henholdsvis NAV Innkreving og Statens innkrevingssentral i sine rettskretser og mottar dermed flere klager på namsmannens avgjørelser enn andre tingretter.

Det er begrenset med juridisk teori om tvangsfullbyrdelse. Det som finnes av litteratur, er imidlertid skrevet av erfarne jurister med lang spesialisering på rettsområdet. Juridisk teori vil få en mer fremtredende rolle enn deres rettskildemessige vekt normalt skulle tilsi. Dette skyldes mangel på rettspraksis og den begrensede veiledningen forarbeidene gir.

Andre norske rettsregler vil også ha relevans ved tolkningen av oppsettende virkning. I fravær av andre rettskilder er det hensiktsmessig å se hen til bestemmelser med lignende utgangspunkt.¹⁴

¹⁰ Tvangsfullbyrdelsesloven § 2-1 første ledd.

¹¹ Tvangsfullbyrdelsesloven § 2-1 annet ledd.

¹² Se oppgavens kapittel 5.1

¹³ Oslo byfogdembete, Bergen tingrett, Sør-Trøndelag tingrett, Jæren tingrett, Rana tingrett og Øst-Finnmark tingrett.

¹⁴ Se oppgavens kapittel 3.3

3 Rettslig plassering og hensyn

3.1 Tvangsfullbyrdelse - rettssystematisk plassering

Tradisjonelt har den nasjonale rett vært delt inn i privatrett og offentlig rett. Den offentlige rett er igjen delt inn i sentrale rettsområder som statsforfatningsrett, forvaltningsrett, strafferett og prosessrett. Prosessretten er en betegnelse på det rettsområde som gir regler om føringer av saker ved domstol eller annet tvisteløsningsorgan.¹⁵ Prosessretten skal hjelpe partene, til å få gjennomført sin rett ved hjelp av statens maktapparat. Den prosessuelle jussen realiserer den materielle jussen.

Prosessretten skiller igjen mellom sivilprosess og straffeprosess. Sivilprosessen gjelder for alle rettslige konflikter med unntak av strafferetten som reguleres gjennom straffeprosessen. Tvangsfullbyrdelsesloven hører inn under sivilprosessen og er en spesiallov for namsmyndighetene.

Den rettslige plasseringen av tvangsfullbyrdelsesloven i sivilprosessen er en forutsetning for den videre framstillingen i dette kapittelet, særlig når en skal se hen til andre rettsregler for å forstå oppsettende virkning etter tvangsfullbyrdelsesloven, herunder hensynet til konsekvens og harmoni mellom rettsreglene innad i prosessretten.

3.2 Andre norske rettsregler med likt utgangspunkt

Oppsettende virkning etter tvangsfullbyrdelsesloven har nært slektskap til lignende regler andre steder i prosessretten. Nærmere bestemt midlertidig forføyning etter tvisteloven, oppsettende virkning etter tvisteloven, utsatt iverksettelse etter forvaltningsloven og oppsettende virkning etter straffeprosessloven. I det følgende skal det kort redegjøres for disse

¹⁵ *Knophs oversikt over norsk rett* (1949) Knoph

reglene, og hvorvidt de har relevans ved tolkningen av oppsettende virkning etter tvangfullbyrdelsesloven.

Midlertidig forføyning er en midlertidig rettsavgjørelse som treffes før hovedspørsmålet i saken etter regler i tvisteloven. Midlertidig forføyning innebærer at den fysiske eller juridiske personen som avgjørelsen retter seg mot, er forpliktet til å unnlate, gjøre eller tåle noe i påvente av en mer omfattende rettsak om temaet.

Tvistelovens § 19-13 omhandler tvangskraft av rettslige avgjørelser. Rettens avgjørelser får som utgangspunkt virkning straks og kan fullbyrdes så snart de er forkynt. Dette følger av bestemmelsens første ledd, en «rettslig avgjørelse som pålegger noen en plikt til å foreta, unnlate eller tåle en handling kan tvangfullbyrdes». Unntaket fra hovedregelen følger av tvistelovens § 19-13 tredje ledd. Etter tredje ledd kan den rettslige avgjørelsen gis oppsettende virkning dersom avgjørelsen angripes med rettsmidler, for eksempel anke. Oppsettende virkning etter tvisteloven vil si at en suspenderer tvangskraften til en rettskraftig avgjørelse for det tilfellet avgjørelsen angripes av rettsmidler. Dersom det gis oppsettende virkning er tvangskraften suspendert fram til avgjørelsen er prøvd i en høyere instans. Bestemmelsen nevner ingen vurderingskriterier, men åpner for en skjønnsmessig vurdering av hvorvidt det skal gis oppsettende virkning.¹⁶

Forvaltningsvedtak kan også som hovedregel iverksettes straks de er vedtatt. Unntaket fra hovedregelen er utsatt iverksettelse etter forvaltningsloven § 42. Underinstansen, klageinstans eller annet overordnet organ kan beslutte at vedtak ikke skal iverksettes før klagefristen er ute eller klagen er avgjort. Det samme gjelder dersom det er reist søksmål for å få vedtaket prøvd ved en domstol eller Stortingets ombudsmann for forvaltningen.

Dersom tingretten kommer til at vilkårene for varetektsfengsling ikke er tilstede kan påtalemyndighetene be om oppsettende virkning fram til lagmannsretten har vurdert spørsmålet. Oppsettende virkning følger her av straffeprosessloven § 382. Virkningen er at siktede må sitte varetektsfengslet inntil lagmannsretten har truffet avgjørelse og vurdert vilkårene for varetektsfengsling. Således utsettes rettskraften av tingrettens avgjørelse. Tingretten må selv vurdere hvorvidt dens egen avgjørelse skal ha oppsettende virkning.

¹⁶ LF-2014-35252

Alle de ovennevnte rettsreglene bygger på det samme utgangspunkt; klage, søksmål og anke fører ikke til stans. Rettsligavgjørelse, vedtak og beslutninger går sin gang fram til det foreligger en avgjørelse om det motsatte, herunder avgjørelse om midlertidigforføyning, oppsettende virkning eller utsatt iverksettelse. Alle de ovennevnte rettsreglene er vurderinger i saksbehandlingen som behandles forut for hovedspørsmålet i selve saken. Felles for reglene er spørsmålet om hvorvidt rettsvirkningene av den underliggende avgjørelse skal stilles i bero i påvente av en mer omfattende behandling eller behandlingen til et overordnet organ.

Grovt sett har midlertidig forføyning, oppsettende virkning etter tvisteloven, utsatt iverksettelse og oppsettende virkning etter straffeprosessloven flere likhetstrekk med oppsettende virkning etter tvangsfullbyrdelsesloven. Likevel er det flere ulikheter og hver enkelt rettsregel fungerer selvstendig. Midlertidig forføyning er en bestemmelse som brukes før søksmål, oppsettende virkning etter tvisteloven brukes i forbindelse med anke på rettslige avgjørelser, herunder fullbyrdelsesdommer, utsatt iverksettelse anvendes ved klage på forvaltningsvedtak og oppsettende virkning etter straffeprosessloven brukes utelukkende ved varetektsfengsling.

Bestemmelsene har ulike bruksområder selv om de i enkelte tilfeller kan overlape hverandre. Hvem som kan treffe beslutning etter hver enkelt hjemmel er også ulik for hver av bestemmelsene. Reglene er nært beslektet og må kunne tolkes i lys av hverandre der det er knapt med rettskilder. Hvorvidt reglene kan gi veiledning i tolkningen av hverandre, må likevel avgjøres for hver enkelt regel, noe en vil komme tilbake til gjennomgående i oppgaven.

3.3 Hensynene bak oppsettende virkning

Det klare utgangspunkt er at klage ikke fører til stans i tvangsfullbyrdelsen. Som vi har sett ovenfor, er dette også utgangspunktet flere steder i prosessretten. I det følgende skal oppgaven ta for seg begrunnelsen for et slikt utgangspunkt.

Det er skrevet en del om hvorfor klage og søksmål ikke medfører utsatt iverksettelse etter

forvaltningsloven § 42. Dette kan virke illustrerende også for oppsettende virkning etter tvangsfullbyrdsloven § 5-16.

Forvaltningskomiteen utredet i innstilling av 13. mars 1958 spørsmålet om mer betryggende former for saksbehandlingen i den offentlige forvaltning.¹⁷ Et av temaene som her ble drøftet, var utsatt iverksettelse, også omtalt som oppsettende virkning etter forvaltningsloven. Et av hovedargumentene for utgangspunktet om at søksmål ikke fører til utsatt iverksettelse, var at det motsatte utgangspunktet i mange tilfeller ville hindret lovens gjennomføring. Det ble framholdt at mange ulike hensyn kunne gjøre seg gjeldende på dette området, «Forholdet er at det i enkelte tilfelle vil være rimelig at klagen til retten gis oppsettende virkning, i andre tilfelle tilsier sakens art og de samfunnsformål som skal fremmes at det ikke er mulig å vente med gjennomføring av et vedtak til lovmessigheten er prøvet av domstolene».¹⁸

Den samme argumentasjonen kan også benyttes til å begrunne oppsettende virkning etter tvangsfullbyrdsloven. På samme måte som forvaltningen er gitt skjønsmessig adgang til å beslutte utsatt iverksettelse på bakgrunn av de mange kryssende hensyn som gjør seg gjeldende, har namsmennene og retten fått en hjemmel til å beslutte oppsettende virkning der det er hensiktsmessig på sitt område.

Sak 20-006502ASK-HALO for Hålogaland lagmannsrett gjaldt overprøving av namsmannens avgjørelse om innkreving av barnebidrag. Klager var uenig i gyldigheten av tvangsgrunnlaget som var vedtak om barnebidrag fattet av NAV. Klager hadde som følge av dette, begjært utsatt iverksettelse etter forvaltningsloven overfor NAV, midlertidig forføyning etter tvisteloven overfor Vestfold tingrett, og endelig oppsettende virkning etter tvangsfullbyrdsloven overfor Øst-Finnmark tingrett.

Det første spørsmålet var hvorvidt namsmannen kunne iverksette innkrevingen før Vestfold tingrett hadde avgjort spørsmålet om midlertidig forføyning. Det andre spørsmålet gjaldt oppsettende virkning etter tvangsfullbyrdsloven. Interessant for denne drøftelsen er lagmannsrettens bemerkninger rundt oppsettende virkning etter tvangsfullbyrdsloven.

¹⁷ NUT 1958:3

¹⁸ NUT 1958:3 s. 367

Lagmannsretten bemerket at hovedregelen i norsk rett er at klage og søksmål ikke medfører stans i innkrevingen, videre begrunnet lagmannsretten denne strenge regelen med at «motsatt regel ville medføre at det å reise søksmål for domstolene i mange tilfeller ville hindre lovens gjennomføring og uthule reglene».

Videre er hensynet til effektivitet og rettsikkerhet grunnleggende i prosessretten. Hensynene stilles ofte opp mot hverandre som motstridende interesser, det er gode argumenter for begge hensynene i prosesslovgivning. Lovgiver forsøker gjennomgående på en best mulig måte å harmonisere både fordeler og ulemper ved de ulike hensynene i lovgivningen. Utgangspunktet om at klage ikke fører til stans, er på mange måter begrunnet i et effektivitetshensyn. Hjemmelen til å gi oppsettende virkning i enkelttilfeller bygger klart på hensynet til rettsikkerhet. Regelen om oppsettende virkning må balansere hensynet til en effektiv gjennomføring av tvangsfullbyrdelsen mot hensynet til enkeltindividets rettsikkerhet.

Regelen om oppsettende virkning etter tvangsfullbyrdelsesloven søker å finne et balansepunkt mellom hensynene til effektivitet og rettsikkerhet. Videre bygger utgangspunktet om at klage ikke medfører stans, på den tanke at klagen i seg selv ikke skal hindre lovens gjennomføring og uthule reglene på den måten at systemet stopper opp. Likevel gir regelen om oppsettende virkning namsmyndighetene hjemmel og plikt til å stille tvangsfullbyrdelsen i bero dersom gode grunner taler for det i hvert enkelttilfelle. Oppsettende virkning er en individuell vurdering.

Hensynene bak oppsettende virkning representerer en konkret avveining mellom kreditorsbehov for tvangsfullbyrdelse og debtors rettsikkerhet. Oppsettende virkning etter tvangsfullbyrdelsesloven § 5-16 representerer et vern mot fullbyrdelse inntil saken er ferdig behandlet. Saker om tvangsfullbyrdelse er også svært betydningsfulle for den det gjelder, da det er ofte tale om svært inngripende økonomiske inngrep.

4 Materielle juss

4.1 Tingrettens hjemmel for oppsettende virkning

Det naturlige utgangspunktet etter ordlyden i § 5-16, «om ikke namsmannen og retten bestemmer det», ville være at tvangsfullbyrdelsesloven § 5-16 første ledd sjette punktum, hjemler oppsettende virkning etter tvangsfullbyrdelsesloven.

Paragraf 5-16 hører inn under kapittel 5 i tvangsfullbyrdelsesloven. Kapittel 5 inneholder alminnelige regler om saksbehandlingen i saker for *namsmannen*. Namsmannens hjemmel til oppsettende virkning følger derfor naturlig av tvangsfullbyrdelsesloven § 5-16.

Til tross for at det klart fremgår av ordlyden i § 5-16 at også retten kan gi klagen oppsettende virkning, er spørsmålet om hvorvidt rettens hjemmel til oppsettende virkning følger av § 5-16 mer komplisert. I det følgende vil det redegjøres for denne hjemmelsproblematikken.

Kapittel 6 i tvangsfullbyrdelsesloven inneholder regler om saksbehandlingen i saker for *tingretten*. Reglene i kapittel 6 gjelder tingrettens saksbehandling i saker om tvangsfullbyrdelse etter lovens del 2. Herunder blant annet klage etter tvangsfullbyrdelsesloven § 5-16.

Videre regulerer den innledende bestemmelsen i kapittel 6, § 6-1 «forholdet til andre regler». Paragrafen er en henvisningsbestemmelse som dels viser til tvisteloven og dels til tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 5.¹⁹ Etter § 6-1 første ledd første punktum, gjelder tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 5 tilsvarende for tingretten som for namsmannen. Videre er det i bestemmelsens første ledd annet punktum oppramset en rekke bestemmelser fra kapittel 5 som likevel ikke gjelder for tingretten. Herunder § 5-16, som i utgangspunktet hjemler oppsettende virkning. Tvangsfullbyrdelsesloven § 6-1 første ledd annet punktum forutsetter altså at § 5-16 ikke gjelder for tingretten.

¹⁹ *Norsk lovkommentar til tvangsfullbyrdelsesloven* (2019) Haugli Sørensen, § 6-1, note 520 (rettsaddata.no)

Det er utvilsomt at tingretten *kan* beslutte oppsettende virkning etter tvangsfullbyrdelsesloven. Spørsmålet er hvilken hjemmel tingretten kan utlede oppsettende virkning av dersom § 6-1 syntes å sette en stopper for tingrettens bruk av § 5-16.

For å kunne vurdere forholdet mellom § 6-1 og § 5-16, må en først se nærmere på innholdet i § 5-16. Paragrafen gir regler om klage til tingretten over namsmannens avgjørelse og handlemåte. Herunder hvilke henvendelser som skal oppfattes som klage og i hvilken form klagen skal fremsettes. Hvilke typer avgjørelser og handlemåter som kan påklages. Hvem som kan klage. Bestemmelsen inneholder også en rekke prosessuelle avklaringer som for eksempel hvordan klagen skal oversendes fra namsmannen til tingretten. § 5-16 inneholder således langt mer enn bare oppsettende virkning som følger av første ledd sjette punktum.

I forarbeidene til tvangsfullbyrdelsesloven er det sagt følgende om forholdet mellom § 6-1 og 5-16. «§ 5-16 er for ordens skyld unntatt fordi rettsmidlet klage til namsretten selvsagt ikke kan benyttes mot namsrettens egne avgjørelser».20 Det er således ikke adgang å «klage» tingretten avgjørelser som dommere treffer.21 Tingrettens avgjørelser og beslutninger angripes med rettsmidler, herunder anke jf. tvangsfullbyrdelsesloven § 2-12.

Slik det syntes ut fra forholdet mellom § 6-1 og 5-16, er § 6-1 annet ledd, ment på en slik måte at tingretten «selvfølgelig» ikke skal være klageinstans for seg selv. Det kan se ut som om lovgiver ikke har vært klar over den hjemmelsproblematikken som følger av at § 6-1 blokkerer tingrettens anvendelse av oppsettende virkning etter § 5-16 første ledd sjette punktum.

Gjennomgående gir tingrettene klager oppsettende virkning etter § 5-16.22 Det samme er utgangspunktet i juridisk litteratur.23 Hjemmelsproblematikken med § 6-1 syntes heller ikke å være tatt opp hverken i rettspraksis eller juridisk litteratur. Det syntes dog selvsagt ut fra ordlyden at § 5-16 hjemler både tingretten og namsmannens adgang til å gi oppsettende virkning etter tvangsfullbyrdelsesloven. Slik er også utviklingen av regelen blitt. Løsningen er ikke opplagt, men en må gå utfra at tingretten kan benytte samme hjemmel til oppsettende

20 Ot.prp.nr.65 (1990-1991) s. 139

21 *Tvangsfullbyrdelsesloven kommentarutgave* (2008) Falkanger mfl. Kommentar til § 5-16. s. 308

22 Alle tingretts beslutninger innhentet. Se kildeliste I alt 12 kjennelser og beslutninger fra ulike tingretter.

23 Falkanger, Flock, Bunæs.

virkning etter som det fremgår direkte av ordlyden. Etter som den materielle jussen er lik for både namsmannen og tingretten synes det også praktisk å skulle vise til samme paragraf.

4.2 Anvendelsesområde

Spørsmålet om hvorvidt oppsettende virkning skal besluttes, oppstår når namsmannens avgjørelse eller handlemåte klages til retten etter tvangsfullbyrdelsesloven § 5-16. For å få et overblikk over anvendelsesområdet er det nødvendig å se på hvilke typer klager som kan forekomme etter tvangsfullbyrdelsesloven § 5-16.

Namsmannens avgjørelser og handlemåte kan etter § 5-16 påklages til tingretten av alle som rammes. Etter bestemmelsens ordlyd «avgjørelser og handlemåte» er det en vid adgang for hva som kan påklages.

Av forarbeidene fremgår det at de avgjørelser som kan tenkes påklaget, er for eksempel en beslutning om at en begjæring tas til følge eller nektes tatt til følge. En beslutning om at en begjæring som først var tatt til følge, likevel skal nektes fremmet, eller en beslutning av namsmannen om måten fullbyrdingen skal gjennomføres på.²⁴

Sentralt ved namsmannens «avgjørelser» er utleggstrekk etter § 7-7, beslutning om tvangssalg etter § 8-9, beslutning om tilbakelevering jf. § 9-3, beslutning om tvangsdekning jf. § 10-3 og beslutning om tvangsfullbyrdelse etter § 13-7. Øvrige avgjørelser som kan tenkes påklaget er pålegg om opplysningsplikt jf. § 5-9, beslutning om utsettelse etter § 5-11 og § 5-12 og § 5-17 heving av sak og valg av utleggsgjenstand jf. § 7-18. Oppramsingen er på ingen måte uttømmende, men representerer noen av namsmannens avgjørelser som *klart* faller inn under ordlyden i § 5-16.²⁵

²⁴ Ot.prp.nr.65 (1990-1991) s. 135

²⁵ Oppramsingen er hentet fra *Norsk lovkommentar til tvangsfullbyrdelsesloven* (2019) Sørensen, § 5-16 note 476.

Utrykket «handlemåte» skal etter forarbeidene omfatte handlinger som direkte får betydning for gjennomføringen. Det er klart at all maktanvendelse faller inn under uttrykket.²⁶ Et annet eksempel er passivitet, hvor det overhode ikke blir handlet i en sak. Også dette vil falle inn under uttrykket «handlemåte»²⁷

Falkanger har tatt til orde for at det ikke finnes noen «nedre grense» for hvilke avgjørelser og handlinger som kan påklages etter § 5-16. Verken ordlyd, forarbeider eller tidligere teori gir indikasjon på en slik teori.²⁸

Videre kan «alle som rammes» av avgjørelsen eller handlemåten under tvangsfullbyrdelsen klage. Dette innebærer at saksøkte og andre hvis rett påstås krenket, kan klage.

Oppsummert er antall variasjoner av klager og klagere etter tvangsfullbyrdelsesloven § 5-16 mange. Likevel er det her viktigst å få med seg at oppsettende virkning etter tvangsfullbyrdelsesloven kun kan anvendes på *klager*. Det er kun avgjørelser eller handlemåter av namsmannen som kan «påklages» etter tvangsfullbyrdelsesloven. Tingrettens avgjørelser påklages ikke, men angripes med rettsmidler, herunder anke jf. § 2 -12. For å kunne gi oppsettende virkning etter tvangsfullbyrdelsesloven § 5-16 er det en forutsetning at det er *namsmannens* avgjørelse som er påklaget.

Sak LG-2015-15216 for Gulating lagmannsrett gjaldt tvangssalg. Tingrettens kjennelse om tvangssalg ble anket videre til lagmannsretten. Sammen med anken ble det begjært oppsettende virkning av tvangssalget. Saksøkte ønsket oppsettende virkning av tvangssalget fram til lagmannsretten hadde avgjort anken. Tingretten besluttet oppsettende virkning av egen kjennelse etter tvangsfullbyrdelsesloven § 5-16, jf. § 6-1. Lagmannsretten kom til at tingretten hadde benyttet feil hjemmel for oppsettende virkning. Dersom tingretten skulle gi egen kjennelse oppsettende virkning etter at den var rettskraftig avgjort, måtte tingretten benytte tvistelovens § 19-13, eventuelt kunne det i forkant av avgjørelsen fra tingretten vært gitt en kortvarig utsettelse etter § 6-5 annet ledd. Det var her tale om anke etter tvisteloven og ikke klage etter tvangsfullbyrdelsesloven.

²⁶ Ot.prp.nr.65 (1990-1991) s. 134

²⁷ *Tvangsfullbyrdelsesloven kommentarutgave* (2008) Falkanger mfl, kommentar til § 5-16. s. 308

²⁸ *Tvangsfullbyrdelsesloven kommentarutgave* (2008) Falkanger mfl, kommentar til § 5-16. s. 309

Saksøkte anførte at tingrettens beslutning om oppsettende virkning måtte forstås som en kortvarig utsettelse etter § 6-5. Det argumentertes med at tingretten ved en inkurie hadde vist til tvangsfullbyrdelsesloven § 5-16 i stedet for § 6-5 om utsettelse. Lagmannsretten kom til at dersom tingretten hadde ment å skulle gi utsettelse, måtte dette vurderes på nytt etter § 6-5.

Som vist ovenfor glir bestemmelsene om oppsettende virkning og utsettelser over i hverandre, det er derfor sentralt å skille mellom klage på namsmannens avgjørelse, anke og spørsmålet om utsettelse som sådan.

4.3 Anvendelse på ulike klager

Videre er spørsmålet hvilke typer klager oppsettende virkning kan anvendes på. Det vil også redegjøres for rettsvirkningene på noen av klagetypene med høyest frekvens etter tvangsfullbyrdelsesloven § 5-16.

Det følger av tvangsfullbyrdelsesloven § 5-16 første ledd sjette punktum: «Klagen har ikke oppsettende virkning om ikke namsmannen eller retten bestemmer det». Ordlyden gir ikke særlig veiledning, men trekker i retning av at oppsettende virkning kan benyttes på alle typer klager etter bestemmelsen.

Likevel syntes det at oppsettende virkning ikke er like passende på alle typer klager. Det er nødvendig å se på rettsvirkningene av oppsettende virkning for å kunne forstå bestemmelsens anvendelsesområde. Rettsvirkningene av oppsettende virkning er at namsmannens avgjørelse stilles i bero. Det vil si at den aktive delen av tvangsfullbyrdelsen midlertidig stanses.

Oppsettende virkning vil normalt ikke innebære at handlinger som allerede er foretatt, skal reverseres.²⁹

Det er her hensiktsmessig å se på hvordan oppsettende virkning fungerer på noen typetilfeller

²⁹ *Tvangsfullbyrdelse og gjeldsordning* (2006) Bunæs mfl s.133

av klager. Som nevnt i innledningen utgjør pengekrav en stor del av tvangssakene i Norge. Etter dette er det særlig tre former for innkreving som gjør seg gjeldende ved inndrivelse av pengekrav: utleggstrekk, utleggspant og tvungen motregning.

Utleggstrekk

Utleggstrekk er et løpende trekk i skyldners lønn eller ytelse. Utleggstrekket må skje i tråd med dekningslovens § 2-7. Etter § 2-7 kan det tas utleggstrekk i det som overstiger det som med rimelighet trengs til underhold av skyldneren og skyldnerens husstand.

Oppsettende virkning gjør seg særlig gjeldende ved klage over utleggstrekk. Hvor saksøkte har påklaget et utleggstrekk under henvisning til at trekket ikke gir nok rom for midler til livsopphold, vil det ofte være grunn til å gi klagen oppsettende virkning.³⁰ Dersom utleggstrekket ved en feil er satt for høyt, vil ikke klager få tilbakebetalt de forutgående trekkene. Så fremst trekkene har gått til nedbetaling av et berettiget krav.³¹

Rettsvirkningen av oppsettende virkning på utleggstrekk, er at trekket stanses inntil klagen er avgjort i retten. Trekket skal ikke kalles tilbake, men stanses midlertidig.³² På denne måten mister ikke trekket sin prioritet.

Utleggspant

Utleggspant er sikkerhet for et pengekrav. Hovedregelen er at utleggspant kan tas i ethvert formuesgode som tilhører skyldneren på beslagstiden, og som kan selges, utleies eller på annen måte omgjøres i penger jf. dekningsloven § 2-2. 14 dager etter avholdt utleggsforretning kan pantet i teorien realiseres for å dekke kravet. På lik linje med utleggstrekk ville det her være uheldig og uhensiktsmessig å trekke pantet tilbake ved oppsettende virkning. Rettsvirkningen av oppsettende virkning på utleggspant vil være at pantet ikke kan realiseres.

Sak 19-076220TVA-OSFI for Øst-Finnmark tingrett gjaldt klage på utleggspant. Klager hadde begjært oppsettende virkning, og anførte at utleggspantet måtte oppheves så lenge

³⁰ *Utleggstrekk* (2008) Løvold s. 243

³¹ LH-2010-27452

³² Skattebetalingshåndboken 2018. 14-5.13 Klage over utleggstrekk.

saken var til behandling hos tingretten. Det ble anført at betalingsanmerkningen han hadde fått som følge av utleggspantet, var særlig tyngende for han. Tingretten kom til at betalingsanmerkningen ikke var særlig tyngende, og besluttet at klagen ikke skulle ha oppsettende virkning. Tingretten tok ikke stilling til hvorvidt pantet kunne trekkes tilbake ved oppsettende virkning.

Tvungen motregning

Motregning er en alternativ oppfyllelsmåte til betaling av et pengekrav. Dette gjøres ved å regne to krav mot hverandre. Tvungen motregning vil si at en motregner to krav, selv om den ene part ikke ønsker det. Motregning er imidlertid en av de mindre gunstige klager å bruke oppsettende virkning på. Som oftest kommer klage på motregningen til tingretten etter selve motregningen er gjennomført. Da er det også svært lite å be om oppsettende virkning for. Selv om klagen mot formodning skulle kommet til tingretten før motregningen, er det her også lite hensiktsmessig å stanse motregningen. Det er her mer hensiktsmessig at namsmannen tilbakebetaler motregnet beløp dersom motregningen viser seg å ikke være rettmessig. Tvungen motregning oppstår nettopp fordi skyldner ikke betaler frivillig.

Sett hen til rettsvirkningene er det flere typer klager etter tvangsfullbyrdelsesloven § 5-16, oppsettende virkning ikke vil kunne anvendes på. Namsmannens avgjørelse skal kun stilles i bero. Handlinger som er foretatt, skal i utgangspunktet ikke reverseres. Dette begrunnes i strenge prioriteringsregler, hensynet til effektivitet samt debtors rettsikkerhet.

Utgangspunktet i formueretten er først i tid best i rett, og det viktig at en midlertidig stans ikke rokker ved kravs prioriteringer.

Oppsettende virkning blir således bare aktuelt der den avgjørelse som påklages, er av en slik art at den kan fullbyrdes.³³ Dersom klager anfører reversering eller opphevelse, må tvangsfullbyrdelsesloven bestemmelse om utsettelse benyttes. Se blant annet tvangsfullbyrdelsesloven § 6-5 som gjelder utsettelse både med og uten sikkerhetstillegg.

Et annet spørsmål som kan oppstå, er hvorvidt klager på tidspunktet for begjæring av oppsettende virkning, har et reelt behov for avgjørelse om oppsettende virkning etter

³³ *Tvangsfullbyrdelsesloven kommentarutgave* (2020) Falkanger mfl, kommentar til § 9-12, punkt 5.

tvangsfullbyrdelsesloven. Spørsmålet kommer på spissen i Borgarting lagmannsretts kjennelse LB-2018-21080. Her kom lagmannsretten fram til at klager ikke hadde et reelt behov for avgjørelse om oppsettende virkning, og begjæringen ble følgelig avvist.

4.4 Rettslig utgangspunkt

Av ordlyden i tvangsfullbyrdelsesloven § 5-16 første ledd, sjette punktum, følger det at klagen som utgangspunkt ikke har oppsettende virkning. Av forarbeidene til tvangsfullbyrdelsesloven, Ot.prp.nr.65 (1990-1991) bemerkninger til § 5-16, fremgår det at «Det bestemmes i sjette punktum at klage ikke har oppsettende virkning om ikke namsmannen eller namsretten bestemmer det. Dette stemmer med gjeldende lov.»³⁴ Tvangsloven av 1915 hadde imidlertid ingen tilsvarende presisering om oppsettende virkning. Det er nærliggende å tro at regelen er utviklet over tid gjennom vedvarende praksis. Hverken ordlyd eller forarbeid gir videre veiledning ut over dette.

Spørsmålet om oppsettende virkning etter tvangsfullbyrdelsesloven har ikke kommet på spissen for Høyesterett. Det foreligger derfor ingen rettsavklaring fra Høyesterett. Lagmannsretten har heller ikke tatt stilling til det rettslige utgangspunktet og den materielle anvendelsen av regelen.

Etter som namsmyndighetene, herunder namsmannen og tingretten,³⁵ er de eneste som beslutter oppsettende virkning etter tvangsfullbyrdelsesloven, finnes det en rekke beslutninger fra tingrettene. En gjennomgang av tingrettsbeslutninger, fra blant annet Oslo byfogdembete³⁶, Sør-Trøndelag tingrett³⁷, Bergen tingrett,³⁸ Øst-Finnmark tingrett³⁹ og Rana

³⁴ Ot.prp.nr.65 (1990-1991) s. 135

³⁵ Tvangsfullbyrdelsesloven § 2-1

³⁶ 19-108229TVA-STRO

³⁷ 19-126550TVA-OBYF/2

³⁸ 19-170871TVA-BERG/4

³⁹ 19-143381TVA-OSFI, 19-157162TVA-OSFI

tingrett⁴⁰, viser at tingrettene ved vurdering av oppsettende virkning tar utgangspunkt i tvangsfullbyrdelsesloven § 5-16 sjette ledd og supplerer med kommentarutgaven til tvangsfullbyrdelsesloven av Falkanger.

Følgende utgangspunkt gjengis i avgjørelsene fra de overnevnte tingrettene: «Hovedregelen er at oppsettende virkning ikke blir gitt uten at gode grunner taler for det. Vanligvis vil oppsettende virkning bare bli besluttet dersom namsmannen selv eller tingretten finner at det kan være tvil om den avgjørelse truffet, og at det vil ha svært negative konsekvenser om avgjørelsen blir gjennomført uten at klagebehandlingen avventes.»⁴¹ Gjengivelsen er direkte avskrift fra *kommentarutgaven til tvangsfullbyrdelsesloven* av Falkanger side 308, kommentar til § 5-16.

Bunæs formulerer det samme utgangspunktet i sin bok *Tvangsfullbyrdelse og gjeldsordning*: «Hvorvidt oppsettende virkning skal gis, vil bero på en avveining av muligheten for at den påklagede avgjørelsen er gal, og virkningen av at tvangsfullbyrdelsen gjennomføres mens klagesaken går sin gang.»⁴²

Norsk lovkommentar til tvangsfullbyrdelsesloven lyder lignende: «At den påklagede avgjørelsen fremstår som tvilsom eller at en videre fullbyrdelse vil kunne ha særlige negative konsekvenser for klageren, kan tale for at det gis oppsettende virkning.»⁴³

Boken «*Saksbehandlingen i namsretten*»⁴⁴ av Flock sier følgende om utgangspunktet: «Det kan tale for oppsettende virkning at namsmannens avgjørelse – f.eks. på bakgrunn av de opplysninger som er gitt i klagen – fremstår som tvilsom. Det samme gjelder såfremt det vil kunne ha negative konsekvenser for klageren om fullbyrdelsen skulle gå sin gang uavhengig av klagen»

Tingrettene og den juridiske litteraturen ser ut til å være ganske så harmonisk hva gjelder det rettslige utgangspunktet. Det finnes ingen offentlig publiserte tingretts avgjørelser hvor det

⁴⁰ 19-00067TVA-RANA

⁴¹ *Tvangsfullbyrdelsesloven kommentarutgave* (2008) Falkanger mfl, kommentar til § 5-16. s. 308

⁴² *Tvangsfullbyrdelse og gjeldsordning* (2006) Bunæs mfl s. 132.

⁴³ *Norsk lovkommentar til tvangsfullbyrdelsesloven* (2019) Sørensen, note 484.

⁴⁴ *Saksbehandling i namsretten* Flock (1994) s. 66.

redegjøres for det rettslige utgangspunktet til oppsettende virkning⁴⁵. Således kan ikke tingrettene søke veiledning hos hverandre. Til tross for dette og stor geografisk spredning, er det rettslige utgangspunktet for bestemmelsen tilnærmet likt hos alle de ovennevnte tingrettene.

Utgangspunktet er således at oppsettende virkning ikke gis uten at gode grunner taler for det. Utgangspunktet er utviklet gjennom praksis og formuleringen er hentet fra juridisk litteratur. Den rettslige forankringen er således svak. Rettsregelen har mangel på autorative rettskilder, det vil si kilder som bygger på myndighet til å bestemme hva som er gjeldende rett.⁴⁶ Lovgiver har vært tilbakeholden i utviklingen av rettsregelen. Hverken ordlyd eller forarbeid gir særlig veiledning i tolkningen av regelen.

Regelen om oppsettende virkning etter tvisteloven § 19-13 er sammenlignbar. Bestemmelsen nevner ingen vurderingskriterier i hverken ordlyd eller forarbeidene. Det åpnes for en skjønnsmessig vurdering av hvorvidt det skal gis oppsettende virkning etter tvisteloven. Ved anvendelse av oppsettende virkning etter tvisteloven, er det gjennom rettspraksis oppstilt en norm hvor en vekt motstridende interesser mot hverandre i vurderingen.⁴⁷

Utsatt iverksettelse etter forvaltningsloven § 42, er bygget opp på samme måte. Det fremgår av hjemmelen hvem som har myndighet til å treffe utsatt iverksettelse. Det fremgår imidlertid ingen vurderingskriterier. Av forarbeidene til rettsregelen fremgår det at «synspunktet må imidlertid her som ved klage være at vedkommende forvaltningsorgan foretar en fri vurdering av hvorvidt det finnes rimelig og forsvarlig».⁴⁸

Generelt i prosessretten er reglene om oppsettende virkning gitt en bred skjønnsmessig frihet. Lovgiver har nøyhet seg med å konstatere at hjemmelen for en slik beslutning foreligger. Det videre innholdet er det opp til lovanvenderen å fastslå.

⁴⁵ Avansert søk på lovdata.no, oppsettende virkning med referanse til tvangsfullbyrdelsesloven § 5-16.

⁴⁶ *Rett og rettsanvendelse* (2018) Skoghøy s. 38.

⁴⁷ LF-2014-35252

⁴⁸ Innst.O.nr.2 (1966-1967) til § 42 (oppsettende virkning av søksmål) s.17

4.5 Vurderingskriterier

Det rettslige utgangspunktet er at oppsettende virkning ikke gis uten videre. Det i praksis lagt vekt på to momenter. For det første om det hefter tvil ved den avgjørelse namsmannen har truffet.⁴⁹ For det andre om det vil ha svært negative konsekvenser for klager, dersom beslutningen blir gjennomført før klagebehandlingen er ferdig.⁵⁰ Den rettslige vurderingen er likt for både namsmannen og tingretten. Videre i avsnittet skal en se på hva disse to momentene innebærer, og om det finnes andre momenter som kan tillegges vekt i vurderingen av oppsettende virkning.

Tvil ved namsmannens avgjørelse

Ved vurderingen av hvorvidt det foreligger tvil ved den avgjørelse namsmannen har truffet, må en se hen til anførselene i klagen. En kan i hovedsak skille mellom klager som retter seg mot tvangsgrunnlaget i saken, klager som retter seg mot selve tvangsfullbyrdelsen og klager som retter seg mot namsmannens saksbehandling. Klagen kan potensielt inneholde alle ovennevnte klagetyper i en og samme klage.

I sak 19-103208TVA-OSFI for Øst-Finnmark tingrett gjaldt klage på utleggstrekk. Klager hadde begjært oppsettende virkning, og mente at tvangsgrunnlaget i saken; vedtak om feilutbetaling, var ugyldig. Klager anførte at det heftet feil ved det faktiske grunnlaget for vedtaket. NAV hadde i vedtaket lagt til grunn at klager hadde jobbet 4 413 timer i løpet av en periode på 406 dager. I løpet av denne perioden skulle klager ha arbeidet 24 timer i døgnet, i 129 av disse dagene. Tingretten kom her fram til at det forelå tvil ved tvangsgrunnlaget, herunder antall timer lagt til grunn i vedtaket. Namsmannen har en plikt til prejudisielt å vurdere tvangsgrunnlaget. Da det forelå tvil knyttet til tvangsgrunnlaget, var det på denne måten tvil knyttet til namsmannens avgjørelse om tvangsfullbyrdelse. Saken ble gitt oppsettende virkning.

Ved å se på hvorvidt det hefter mer eller mindre tvil ved namsmannens avgjørelse, kan en

⁴⁹ *Tvangsfullbyrdsesloven kommentarutgave* (2008) Falkanger mfl, kommentar til § 5-16. s. 308

⁵⁰ *Norsk lovkommentar til tvangsfullbyrdsesloven* (2019) Sørensen, § 5-16 note 484. (rettsdata.no)

også avfeie klager som åpenbart er grunnløse, eller hvor retten aldri har vært i tvil om resultatet.

I sak TFOSN-2017-113370 for Fosen tingrett gjaldt klage over namsmannens beslutning om tvangsfullbyrdelse av vedtak om forhåndstiltredelse. Tvangsgrunnlaget i saken var under prøving. Klager anførte at iverksetting av vedtaket før det forelå rettskraftig dom om gyldigheten av tvangsgrunnlaget var i strid med bestemmelse om retten til domstolsprøving i EMK. Klager hadde bedt om oppsettende virkning. Begjæringen ble avvist under henvisning til at tingretten aldri var i tvil om namsmannens avgjørelse. Tingrettens kjennelse ble anket til lagmannsretten som kom til samme resultat som tingretten. «Etter en samlet vurdering med utgangspunkt i lovens hovedregel har derfor lagmannsretten i likhet med tingretten kommet til at det ikke er grunnlag for å gi klagen oppsettende virkning. Begjæringen tas derfor ikke til følge.»⁵¹. Lagmannsretten var klar på at de aldri var tvil vedrørende resultatet i saken.

Svært negative konsekvenser

Vurderingsmomentet er begrunnet i hensynet til klagers rettsikkerhet. Et av hovedmålene med tvangsfullbyrdsloven er at tvangsfullbyrdelsen skal foregå på en sikker og betryggende måte. Ved vurderingen av hvorvidt tvangsfullbyrdelsen har særlig negative konsekvenser for klager, må en se på virkningene av avgjørelsen. Dersom konsekvensene av avgjørelsen er irreversible, må dette tillegges betydelig vekt. Vurderingskriteriet har en klar sammenheng med vurderingen av om det hefter tvil ved avgjørelsen.

Tidsaspektet gjør seg også særlig gjeldende i denne vurderingen. Saksbehandlingstid kan være en faktor i vurderingen av hvorvidt tvangsfullbyrdelsen har svært negative konsekvenser. Saksbehandlingstid er det namsmannen og tingretten som har mest kjennskap til. Dersom denne er utover det som er vanlig er det også namsmannen og tingretten som må ta hensyn til dette i vurderingen.

Sak 19-157162TVA-OSFI for Øst-Finnmark tingrett gjaldt klage på utleggstrekk. Klager hadde begjært oppsettende virkning, og mente utleggstrekket var satt for høyt i forhold til hans inntekter og utgifter. Namsmannen og klager var uenige i hvordan boutgiftene skulle

⁵¹ LF-2018-34498

beregnes. Som følge av uenigheten og mangel på etterspurt dokumentasjon, hadde namsmannen ikke gitt avsetning til boutgifter overhodet. Namsmannen hadde heller ikke medregnet ett overskudd i beregningen av inntekter og utgifter. Uten overskudd i beregningen er det heller ikke rom for feilmargin i beregning av trekket. Dersom det skulle vises seg at klager hadde utgifter til bolig, noe som var sannsynlig, kunne en allerede se at trekket ville overstige det som var nødvendig til livsopphold jf. dekningsloven § 2-2. Tingretten kom fram til at trekket hadde svært negative konsekvenser for klager da boutgifter ikke var hensynstatt. Saken ble gitt oppsettende virkning.

Sak 19-143381TVA-OSFI gjaldt klage på utleggspant. Namsmannen hadde tatt utleggspant i klagers aksjesparekonto med 64 094 kroner. Klager bestred tvangsgrunnlaget og begjærte oppsettende virkning. Klager anførte at han trengte pengene til livsopphold og løpende utgifter. Namsmannen hadde i midlertid fått opplysningen fra banken om at klager hadde aksjer til en verdi av 4 millioner kroner. Utleggspantet kunne ikke anses å ha svært negative konsekvenser for klager all den tid han satt på en formue til over 4 millioner som kunne realiseres. Det ble ikke gitt oppsettende virkning.

Andre momenter

Vurderingsmomentene ovenfor utgjør ingen uttømmende lister over momenter. Momentene er ikke annet enn indikasjoner, utviklet gjennom praksis. Lovgiver har ikke lagt føringer hva gjelder innholdet i vurderingen. Det er således ikke utenkelig at flere hensyn og momenter kan gjøre seg gjeldende ved vurderingen av oppsettende virkning.

Ved klage til namsmannen er det flere parter involvert. Namsmannen som fullbyrder, kreditor for kravet, skyldner og eventuelle andre som måtte være berørt av tvangsfullbyrdelsen. Flere parter tilsier flere kryssende hensyn. Oppsettende virkning handler også i stor grad om avveininger mellom de ulike interessene.

For eventuelle andre relevante momenter og hensyn i helhetsvurderingen, kan en se hen til partenes anførsler. Vurderingsmomenter som bygger på rettsikkerhet, hensynet til effektivitet, retten til rettferdig rettergang, med mer, kan tillegges vekt. Ved en så skjønnsmessig vurdering må utgangspunktet være at andre vurderingsmomenter kan tillegges vekt så fremt de ikke er vilkårlige eller utenforliggende etter tvangsfullbyrdelsesloven.

4.6 Terskel

Oppsettende virkning etter tvangfullbyrdelsesloven er en skjønnsmessig vurdering, hvor en har stor grad av skjønn. Bestemmelsen bygger på en helhetsvurdering, hvor flere vurderingsmomenter og hensyn gjør seg gjeldende.

Hvorvidt oppsettende virkning skal gis, må avgjøres basert på summen av alle disse rettslige vurderingene. Dersom avgjørelsen har svært negative konsekvenser for klager, må dette kunne veie opp for at det ved første vurdering ikke syntes å være tvil ved namsmannens avgjørelse. Det samme blir i det motsatte tilfellet. Dersom det syntes å være tvil ved namsmannens avgjørelse, må dette kunne vekke tyngre enn at avgjørelsen ved første vurdering ikke syntes å ha svært negative konsekvenser for klager.

Oppsettende virkning er en foreløpig avgjørelse under saksbehandlingen. Terskelen for å gi oppsettende virkning er en rettslig avveining, hvor hensynet til proporsjonalitet og forholdsmessighet gjør seg også særlig gjeldende. Jo mer irreversible namsmannens avgjørelse er, desto lavere blir terskelen for oppsettende virkning. Til sammenligning er oppsettende virkning utgangspunktet fire steder etter tvangfullbyrdelsesloven; § 5-16 første ledd sjette punktum, § 7-12, §7-28 og § 9-11. Dette er fordi avgjørelser etter disse bestemmelsene er irreversible eller særlig vanskelig å gjøre om. Oppsettende virkning representerer en relativt kort forsinkelse i tvangfullbyrdelsen, likevel må den generelle terskelen ansees høy.

I saker som gjelder tvangfullbyrdelse vil konsekvens virke alvorlig og inngripende på den det gjelder. Økonomiske inngrip og bruk av tvang er svært følbare for folk flest. Det at klager føler fullbyrdelsen inngripende er imidlertid ikke nok for å gi oppsettende virkning. Bestemmelsen krever at det foreligger «gode grunner»⁵², det vil si at det må noe mer til enn et følbart inngrep.

Hele systemet hva gjelder tvangfullbyrdelse, er skapt for at tvang skal kunne utføres på en mest mulig skånsom måte. Tvangfullbyrdelsesloven har flere bestemmelser om varsling,

⁵² *Tvangfullbyrdelsesloven kommentarutgave* (2008) Falkanger mfl. Kommentar til § 5-16. s. 308

både før og etter kravet ankommer namsmannen. Når en tvangsfullbyrdelse har kommet så langt som for eksempel utlegstrekk, har klager allerede fått flere varsel. Klager har således hatt mulighet til å avverge tvangsfullbyrdelsen på egenhånd. Oppsettende virkning skal ikke benyttes som et ekstra «pusterom». Tvangsfullbyrdelsen skal i utgangspunktet gjennomføres raskt og kontant.

5 Prosessuell juss

5.1 Hvem beslutter oppsettende virkning

Klagen har ikke oppsettende virkning med mindre namsmannen eller retten bestemmer det. Dette følger av tvangsfullbyrdelsesloven § 5-16 første ledd sjette punktum. Utgangspunktet er at namsmyndighetene avgjør alle begjæringer og innvendinger under tvangsfullbyrdelsen.⁵³ Spørsmålet for den videre framstilling er hvorvidt langmansretten og Høyesterett kan benytte samme hjemmel til oppsettende virkning.

Tingretten er klageinstans for klager over namsmannens avgjørelser og handlemåter etter tvangsfullbyrdelsesloven § 5-16, jf. § 2-8. Tingrettens avgjørelser i saker etter tvangsfullbyrdelsesloven kan angripes med rettsmidler. Bruk av rettsmidler mot tingrettens avgjørelser etter tvangsfullbyrdelsesloven reguleres i § 2-12. Ved rettsmidler mot tingrettens avgjørelser gjelder tvistelovens sjette del og kapittel 17, dette følger av tvangsfullbyrdelsesloven § 2-12 annet ledd.

Etter tvistelovens sjette del er lagmannsretten ankeinstans for avgjørelser av tingretten.⁵⁴ Høyesterett er ankeinstans for avgjørelser av lagmannsretten.⁵⁵ På denne måten kan klage på namsmannens avgjørelse, gjennom anke til høyere instans, havne hos både lagmannsretten og Høyesterett.

⁵³ Tvangsfullbyrdelsesloven § 2-1 annet ledd

⁵⁴ Tvisteloven 29-1

⁵⁵ Tvisteloven § 30-1

På samme måte som klagen ikke fører til stans i tvangsfullbyrdelsen, har anke etter tvisteloven, som hovedregel ikke oppsettende virkning. Dette følger av tvistelovens § 19-13. Dette innebærer at rettens avgjørelse kan iverksettes straks. Det har ikke betydning for iverksettelsen at avgjørelsen blir anket. Spørsmålet om oppsettende virkning er således like relevant ved anke til høyere instans, som ved klage etter tvangsfullbyrdelsesloven § 5-16. Herunder blir spørsmålet lagmannsretten og Høyesterett har hjemmel til oppsettende virkning i saker med tvangsfullbyrdelse.

Oppsettende virkning etter tvangsfullbyrdelsesloven § 5-16 anvendes på «klager». I det tingrettens avgjørelse angripes med rettsmidler er ikke saken en «klage» i lovens forstand. Tingrettens avgjørelser angripes ved anke. Tvangsfullbyrdelsesloven § 5-16 kommer ikke til anvendelse ved anke. Lagmannsrettene og Høyesterett er heller ikke en del av namsmyndighetene i Norge, og skal som hovedregel ikke treffe beslutninger etter tvangsfullbyrdelsesloven.

Sak LF-2014-35252 for Frostating lagmannsrett gjaldt overprøving av namsmannens beslutning om å fjerne løsøre fra en leilighet. Klager fikk ikke medhold i tingretten og anket saken til Frostating lagmannsrett. Lagmannsretten avgjorde at fullbyrdelsen må utstå inntil anken var endelig avgjort. Hjemmelen for oppsettende virkning ved anke er tvisteloven § 19-13 tredje ledd.

Ankeinstansene følger tvistelovens regler og beslutter oppsettende virkning etter tvistelovens § 19-13 tredje ledd ved anke. Lagmannsrettene og Høyesterett skal således ikke anvende oppsettende virkning etter tvangsfullbyrdelsesloven § 5-16.

5.2 Når skal oppsettende virkning behandles

Oppsettende virkning etter tvangsfullbyrdelsesloven *kan* besluttes ved klage på namsmannens avgjørelser og handlemåte. I avsnittene 4.1 og 4.2 er det redegjort for det materielle anvendelsesområdet. Dette delkapittelet tar for seg på hvilket tidspunkt en må ta stilling til oppsettende virkning. Må oppsettende virkning begjæres eller kan namsmannen og tingretten ta stilling til oppsettene virkning på eget initiativ?

Ordlyden «bestemmer» i § 5-16 første ledd sjette punktum trekker i retning av at det ikke er nødvendig med en begjæring. Lignende er ordlyden «bestemmer» i tvangsfullbyrdelsesloven § 6-5 annet ledd tolket. I juridisk teori er det antatt at ordlyden «bestemmer» i tvangsfullbyrdelsesloven taler for at det ikke trengs begjæring for anvendelse av § 6-5. «Retten er ikke avhengig av en begjæring for å vurdere utsatt fullbyrdelse etter § 6-5 annet ledd blant annet ved anke.»⁵⁶

Oppfatningen i juridisk teori syntes å være at namsmannen også har et selvstendig ansvar i å vurdere hvorvidt klagen skal gis oppsettende virkning: «Det må vurderes hvorvidt oppsettende virkning skal gis, selv om det ikke er begjært».⁵⁷

Flock har i sin bok «Saksbehandlingen i namsretten» et lignende syn for behandling i tingretten: «Namsmyndighetene gjør klokt i å vurdere spørsmålet uavhengig av om det i enkelte tilfelle er tatt opp i klagen eller ikke.»⁵⁸

Konklusjonen ut fra ordlyd og juridisk litteratur må være at namsmannen og tingretten kan vurdere oppsettende virkning på eget initiativ, altså selv om partene ikke har begjært det.

Videre er det hensiktsmessig å stille spørsmål ved hvorvidt namsmannen og tingretten er pliktig til å vurdere oppsettende virkning der det ikke er begjært. Bunæs med fler synes å trekke i retning av at namsmannen har en slik selvstendig plikt.⁵⁹ Hva gjelder tingretten, er litteraturen mer restriktiv og benytter ord som «bør» og «gjør klokt».

Sak LE-2017-49784 for Eidsivating lagmannsrett gjaldt overprøving av namsmannen avgjørelse om utleggstrekk i klagers lønn. Klager gjorde gjeldende at namsmannen hadde lagt til grunn for høye tall når det gjaldt inntektssiden og for lave tall når gjaldt utgifter til underhold. Før namsmannen oversendte klagen til tingretten hadde namsmannen tatt stilling til hvorvidt oppsettende virkning skulle gis eller ikke. Tingretten hadde hverken før eller etter behandlingen tatt stilling til oppsettende virkning.

⁵⁶ *Norsk lovkommentar til tvangsfullbyrdelsesloven* (2019) Sørensen, § 6-5, note 556.

⁵⁷ *Tvangsfullbyrdelse og gjeldsordning* (2006) Bunæs mfl s. 132.

⁵⁸ *Saksbehandling i namsretten* Flock (1994) s. 67.

⁵⁹ *Tvangsfullbyrdelse og gjeldsordning* (2006) Bunæs mfl s. 132.

Klager anførte i den forbindelse at tingretten hadde begått saksbehandlingsfeil ved å ikke ta stilling til oppsettende virkning. Det ble anført at tingretten var pliktig til å vurdere spørsmålet der namsmannen hadde kommet til at det ikke skulle gis oppsettende virkning.

Lagmannsretten kom til at dette ikke var en saksbehandlingsfeil, anke til Høyesterett på spørsmålet ble også forkastet.

«Da tingretten mottok saken fra namsmannen, hadde namsmannen allerede tatt standpunkt til skyldnerens krav om at klagen skulle gis oppsettende virkning. Kravet var uttrykkelig avslått. Dette går fram av namsmannens oversendelse av 30. november 2016 til tingretten. Etter lagmannsrettens syn hadde tingretten da ingen plikt til, av eget tiltak, å vurdere dette spørsmålet på nytt. Det var altså ingen saksbehandlingsfeil at tingretten ikke tok stilling til spørsmålet om å gi klagen oppsettende virkning da tingretten mottok saken fra namsmannen.»⁶⁰

Av dette kan utledes at tingretten ikke har noen selvstendig plikt til å vurdere oppsettende virkning der det ikke er begjært direkte overfor tingretten. Hva gjelder namsmannen, er konklusjonen noe mer nyansert. Der det er klare holdepunkter for å gi oppsettende virkning eller det er klart at saksbehandlingstiden er unormalt lang, vil det være mer klanderverdig dersom namsmannen ikke vurderer oppsettende virkning ved klage på egen avgjørelse.

Videre er ett av de prosessuelle spørsmålene som også kan oppstå, hva namsmyndighetene skal tolke som en begjæring om oppsettende virkning. Oppsettende virkning har ingen formkrav annet enn at muntlige innvendinger må nedskrives etter § 5-16. Svaret er nok at hver enkelt henvendelse må tolkes individuelt, sett i sammenheng med saken forøvrig. Likevel er det verdt å merke seg at oppsettende virkning har flere «slektninger»⁶¹ med ulike navn i prosessretten. Namsmannen og tingretten bør derfor være oppmerksom på ord som midlertidig forføyning, utsatt iverksettelse, stans og utsettelse, med videre. Da det kan være ment som en begjæring om oppsettende virkning. Dette gjelder særlig i saker med en selvprosederende part.

⁶⁰ LE-2017-49784

⁶¹ Se oppgavens kapittel 3.2.

5.3 Saksbehandlingstid

Tvangsfullbyrdelsesloven har ingen konkret bestemmelse om saksbehandlingstid.

Namsmyndighetene er heller ikke regnet som en del av forvaltningen, og saker etter tvangsfullbyrdelsesloven er unntatt fra forvaltningsloven.⁶²

Namsmyndighetenes behandling skal imidlertid overordnet være en rask og kontant fullbyrdelse av klare krav.⁶³ Tvangsfullbyrdelseslovens forarbeider forutsetter at alle saker om tvangsfullbyrdelse skal gjennomføres «uten ugrunnet opphold».⁶⁴ Normalt skal saker av samme art gjennomføres i den rekkefølge de er kommet inn. Forarbeidene forutsetter i midlertid at namsmyndighetene må kunne prioritere saker som etter sin art eller på grunn av særlige forhold haster.⁶⁵

Prioritert behandling av oppsettende virkning fremgår ikke direkte. Oppsettende virkning er imidlertid av en slik art at namsmyndighetene må kunne prioritere behandlingen. Oppsettende virkning en avgjørelse under saksbehandlingen. Oppsettende virkning har ikke videre realitet etter at saken er avgjort, og er således mest relevant på et tidlig stadium i saksbehandlingen. Dersom namsmannen og tingretten tar stilling til oppsettende virkning samtidig med hovedproblemstillingen i saken har rettsregelen ingen virkning. Oppsettende vinking gjelder nettopp kun fram til tingretten har truffet sin avgjørelse vedrørende hovedproblemstillingen.

Andre bestemmelser av samme art i prosessretten, herunder midlertidig forføyning etter tvisteloven og utsatt iverksettelse etter forvaltningsloven, er sammenlignbare. Etter tvisteloven § 34-4 skal midlertidig forføyning gjennomføres straks saksøkeren begjærer det. Etter forvaltningsloven § 42 skal anmodninger om utsatt iverksettelse avgjøres snarest mulig. Ut fra formålet med forvaltningsloven § 42 må det stilles særlig krav til rask saksbehandling.⁶⁶

⁶² *Tvangsfullbyrdelse og gjeldsordning* (2006) Bunæs mfl s. 33

⁶³ *Tvangsfullbyrdelse og gjeldsordning* (2006) Bunæs mfl s. 98

⁶⁴ Ot.prp.nr.65 (1990-1991) s. 147, bemerkninger til § 7-8

⁶⁵ Ot.prp.nr.65 (1990-1991) s. 147, bemerkninger til § 7-8

⁶⁶ *Norsk lovkommentar Forvaltningsloven* (2019) Bernt, § 42 note 1069 (rettsdata.no)

Det er også hensiktsmessig med tanke på at avgjørelsene er en del av saksbehandlingen og at reglene først og fremst er aktuell under saksbehandlingen. Konklusjonen må være at oppsettende virkning etter sin art har prioritert behandling og skal behandles straks det begjæres.

5.4 Avgjørelsesform

Namsmannen må føre namsbok over alle forhandlinger og beslutninger som tas i tvangssaken. Oppsettende virkning er en beslutning og skal følelig føres inn i namsboken. Namsmannen plikter å føre alle nødvendige opplysninger i namsboken etter tvangfullbyrdelsesloven § 5-19. Det er imidlertid vanlig å skrive namsbok når saken er avsluttet. Dersom namsmannen har besluttet at det skal gis oppsettende virkning, eller besluttet at det *ikke* skal gis oppsettende virkning, er det tilstrekkelig at dette kommer til uttrykk i forbindelse med at saken overføres til tingretten.⁶⁷ Namsmannens beslutning om oppsettende virkning må videre komme skriftlig til uttrykk.⁶⁸ Andre formaliteter knyttet til namsmannens avgjørelsesform ved oppsettende virkning er det ikke.

Tingrettens saksbehandling er noe mer omfattende og i større grad bundet av mer komplekse prosessregler. Tvangfullbyrdelsesloven § 6-3 gir regler om tingrettens avgjørelser ved tvangfullbyrdelse. Tingretten har tre ulike beslutningsformer etter tvangfullbyrdelsesloven. Dom, kjennelse og beslutning. Dom er utelukket ettersom avgjørelsesformen bare kommer til anvendelse der saken overføres til behandling ved allmennprosess eller småkravprosessen etter § 6-6. Dom kan forøvrig bare brukes på realitetsavgjørelser etter tvisteloven § 19-1, og oppsettende virkning er ikke en realitetsavgjørelse.

Tvangfullbyrdelsesloven § 6-3 første ledd angir positivt hvilke avgjørelser som skal treffes ved kjennelse. Tingrettens avgjørelser treffes ved kjennelse når fullbyrdelsen nektes fremmet,

⁶⁷ *Saksbehandling i namsretten* Flock (1994) s. 67 og *Utleggstrekk* Løvold (2008) s. 244.

⁶⁸ *Norsk lovkommentar til tvangfullbyrdelsesloven* (2019) Haugli Sørensen, § 5-16 note 482.

heves eller utsettes, ved avgjørelse av tvist eller når det ellers er bestemt i tvisteloven eller tvangfullbyrdelsesloven.

Oppsettende virkning er som nevnt tidligere ikke en utsettelse etter tvangfullbyrdelsesloven. Det er heller ikke en tvist, selv om det kan være uenighet om hvorvidt det skal gis oppsettende virkning skal gis eller ikke. Oppsettende virkning er en mindre avgjørelse under saksbehandlingen. Avgjørelse om oppsettende virkning faller således ikke direkte inn under noen av de positivt angitte alternativene i § 6-3 første ledd, tvisteloven eller tvangfullbyrdelsesloven forøvrig.

Tvangfullbyrdelsesloven § 6-5 om utsettelse er sammenlignbar hva gjelder avgjørelsesform. Etter § 6-5 kan tingretten «beslutte» at egen tvangfullbyrdelse helt eller delvis skal utsettes. Etter forarbeidene⁶⁹ behøver ikke tingretten avsi kjennelse i disse sakene, det er etter § 6-5 tilstrekkelig med en beslutning. Dette til tross for at bestemmelsen i § 6-3 første ledd positivt angir at utsettelse skal treffes ved kjennelse. Oppsettende virkning er ikke en utsettelse, men § 6-5 har flere likhetstrekk med oppsettende virkning, blant annet kan tingretten i begge tilfeller treffe avgjørelsen etter eget initiativ.

Også andre steder i prosessretten treffes lignende bestemmelser ved beslutning. Utsatt iverksettelse etter forvaltningslovens § 42 «besluttes». Dette innebærer at avgjørelse om utsatt iverksettelse ikke regnes som enkeltvedtak. Formkravene og beslutningsprosessen rundt utsatt iverksettelse er således forenklet. Avgjørelse om oppsettende virkning etter straffeprosessloven § 382 treffes også ved beslutning.⁷⁰ Avgjørelsesprosessen er her også forenklet og det forutsettes at oppsettende virkning etter straffeprosessloven kan treffes med kun en dommer også i lagmannsretten jf. straffeprosessloven § 54. Tvisteloven § 19-1 tredje ledd bokstav a forutsetter også at avgjørelser i saksbehandlingen treffes ved beslutning.

Ut fra systembetraktninger og sammenhengen i prosessretten ellers, vil det her også bli riktig at oppsettende virkning treffes som beslutning. Avgjørelsesformen beslutning lempes også på kravet til kontradiksjon jf. tvangfullbyrdelsesloven § 6-3 annet ledd. I saker om tvangfullbyrdelse gjør hensynet til effektivitet og prosessøkonomi seg gjeldende med særlig

⁶⁹ Ot.prp.nr.65 (1990-19) s. 140

⁷⁰ Norsk lovkommentar Straffeprosessloven (2020) Haug, § 382, note 2739 (rettsdata.no)

styrke jf. Rt-2012-1 og Rt-2008-257. Ved avgjørelse om oppsettende virkning, er hensynet til en effektiv behandling særlig tungtveiende. En avgjørelse må treffes raskt, og det er ikke utvidet rom for omfattende prosessutveksling.

5.5 Rettsmidler

I det følgende skal det redegjøres for klageadgangen og hvilke rettsmidler en kan benytte mot avgjørelse om oppsettende virkning. For namsmannen er klage adgangen mindre kompleks. Selve avgjørelsen om oppsettende virkning kan ikke påklages direkte. Tingretten kan imidlertid på et hvilket som helst tidspunkt endre namsmannens beslutning om oppsettende virkning.⁷¹ Tingretten må etter en nærmere vurdering av klagen kunne beslutte at det skal gis oppsettende virkning. Tingretten kan også beslutte det motsatte, at klagen ikke skal ha oppsettende virkning.⁷² Det er derfor hverken hensiktsmessig eller effektivt å angripe namsmannens beslutning om oppsettende virkning med klage. Klager burde straks begjære oppsettende virkning ovenfor tingretten som skal behandle den opprinnelige klagen etter tvangsfullbyrdelsesloven § 5-16.

Tingrettens avgjørelser angripes med rettsmidler. Ved bruk av rettsmidler mot tingrettens avgjørelser etter tvangsfullbyrdelsesloven gjelder tvisteloven sjette del og kapittel 17 jf. tvangsfullbyrdelsesloven § 2-12. Etter tvistelovens § 29-2 første ledd kan dommer, kjennelser og beslutninger ankes.

Anke som rettsmiddel er felles for disse avgjørelsesformene, det er i midlertid flere viktige skiller. Hovedskillet går mellom anke av dommer på den ene siden og anke av kjennelser og beslutning på den andre siden. Ved anke av kjennelser og beslutninger legges det opp til en enklere behandling. Videre er det ytterligere et skille mellom anke på kjennelser og anke på beslutninger. Overprøvningsmulighetene er videst for dommer, innsnevret for kjennelser og meget begrenset for beslutninger.

Tvistelovens utgangspunkt er at praktiske og administrative *beslutninger* i en konkret sak

⁷¹ Norsk lovkommentar tvangsfullbyrdelsesloven (2019) Haugli Sørensen, § 5-16 note, 483. (rettsdata.no)

⁷² Saksbehandling i namsretten Flock (1994) s. 67.

skal kunne ankes. Likevel er anke adgangen for beslutninger svært begrenset og kan kun ankes innenfor de meget sterke begrensninger som følger av § 29-3 tredje ledd.⁷³

Tvisteloven § 29-3 omhandler ankegrunnene og setter generelle begrensninger i adgangen til overprøving. Bestemmelsens tredje ledd gjelder begrensninger i adgangen til overprøving av beslutninger. Det følger av tredje ledd at en beslutning bare kan ankes på det grunnlag at retten har bygget på en uriktig generell lovforståelse av hvilke avgjørelser retten kan treffe etter den anvendte bestemmelse, eller på at avgjørelsen er åpenbart uforsvarlig eller urimelig. Det er etter ordlyden kun 3 alternative ankegrunnlag for beslutninger.

For det første kan det overprøves hvorvidt beslutningen er bygget på en «uriktig generell lovforståelse» knyttet til «hvilke avgjørelser retten kan treffe etter den anvendte bestemmelsen». Dette innebærer at tolkningen av den konkrete regelen kan overprøves. Rettsregelens anvendelse på et konkret faktum derimot, altså subsumsjonen, kan som det klare utgangspunkt ikke overprøves. For det andre kan det overprøves hvorvidt beslutningen er «åpenbart uforsvarlig» og for det tredje hvorvidt beslutningen er «åpenbart urimelig». Av ordlyden «åpenbart» er terskelen for overprøving på dette grunnlag høy. De to siste ankegrunnlagene er ment som en vilkårlighetskontroll.⁷⁴ Til sammenligning er det etter tvistelovens § 29-2 annet ledd lagt opp til en rimelighetskontroll for kjennelser. En vilkårlighetskontroll av beslutninger er ment å kreve mer enn en rimelighetskontroll av kjennelser. Tredje leddet fastsetter således vidtgående begrensninger, forarbeidene understreker at ankeadgangen for beslutninger er ment å være snever.⁷⁵

Flock har i sin bok *saksbehandlingen i namsretten* gitt uttrykk for at tingrettens skjønnsmessige vurdering av om klagen skal gis oppsettende virkning, ikke kan overprøves. Derimot må det kunne overprøves om det etter loven i det hele tatt er adgang til å gi

⁷³ *Tvisteloven kommentarutgave* (2019) Schrei bemerkninger til § 29-2.

⁷⁴ *Norsk lovkommentar Tvisteloven* (2018) Harris, §29-3, note 1425. (rettsdata.no)

⁷⁵ Ot.prp.nr.51 (2004-2005) s. 473

oppsettende virkning.⁷⁶

Videre kan rettens beslutninger også danne grunnlag for anke over saksbehandlingen. Dette gjelder likevel kun der beslutningen kan ha ført til feil i innholdet til dommen eller kjennelsen som avgjør saken jf. tvisteloven § 29-21. Oppsettende virkning er en beslutning under saksbehandlingen og i de aller fleste tilfeller skal det mye til før oppsettende virkning kan ha virket inn på innholdet i dommen eller kjennelsen.

Det er begrenset med rettspraksis som hvor oppsettende virkning er anket. Det som imidlertid finnes er tilfeller hvor det anføres at tingretten har brukt uriktig hjemmel,⁷⁷ hvor tolkningen av rettsregelen er anket,⁷⁸ og hvor beslutningen er anført om en saksbehandlingsfeil.⁷⁹ Lagmannsretten er gjennomgående tilbakeholden i sin prøving av oppsettende virkning.

Konklusjonen samlet må være at anke over beslutninger, herunder oppsettende virkning er meget begrenset. Det er tre alternative ankegrunner; for det første om lovtolkningen er korrekt jf. tvisteloven § 29-2 tredje ledd, for det andre en vilkårlighetsvurdering jf. tvisteloven § 29-2 tredje ledd, og for det tredje hvorvidt oppsettende virkning som en saksbehandlingsfeil ha kan virket inn på innholdet i den endelige avgjørelsen jf. tvisteloven § 29-21.

Anke av oppsettende virkning etter tvisteloven § 29-2 tredje ledd forutsetter forøvrig at saken ikke er endelig avgjort. Etter tvistelovens § 29-2 annet ledd kan ikke avgjørelser om saksbehandlingen ankes etter saken er avgjort. I realiteten betyr dette at oppsettende virkning ikke kan ankes etter at den endelige klagen etter tvangsfullbyrdsesloven § 5-16 er behandlet. På samme måte er det «sikker rett» at anke over beslutning om å ikke gi oppsettende virkning, ikke kan behandles etter at den fullbyrdelse det er bedt om oppsettende virkning av, er avsluttet, jf. LG-2014-207097. Oppsettende virkning kan således ikke benyttes som selvstendig ankegrunn etter saken er endelig avgjort, eller etter den fullbyrdsesloven det er bedt om oppsettende virkning av, er avsluttet. Likevel kan en her som ovenfor, anføre at

⁷⁶ *Saksbehandling i namsretten* Flock (1994) s. 68.

⁷⁷ LG-2015-15216

⁷⁸ 20-006502ASK-HALO

⁷⁹ LE-2017-49784

behandlingen av beslutningen representerer en saksbehandlingsfeil som kan ha virket inn på innholdet i den endelige avgjørelsen jf. tvisteloven § 29-21. Oppsettende virkning kan imidlertid sjeldent ut fra sin art hatt innvirkning på det endelige resultatet i avgjørelsen av saken. Oppsummert dersom hovedproblemstillingen er avgjort er det kun en ankegrunn som kan gjøres gjeldende; anke på saksbehandlingen jf. tvisteloven § 29-21.

5.6 Krav til begrunnelse

For namsmannen er det ingen klare regler som angir hvilken begrunnelse som kreves for beslutninger, herunder beslutninger om oppsettende virkning. Namsmennene må som nevnt føre namsprotokoll. Namsprotokollen skal imidlertid inneholde noe mer enn en konklusjon. Fremgangsmåter, vurderinger og beslutninger må framgå på en ryddig måte. I juridisk litteratur er det forutsatt at avgjørelser må grunngis på en slik måte at de ikke fremstår som vilkårlige, og at avgjørelsen ikke er tuftet på synsing, men på anvendelse av rettsregler og juridisk metode.⁸⁰ Namsmannens krav til begrunnelse ved oppsettende virkning må videre sees i sammenheng med tingrettens krav til begrunnelse ved beslutning om oppsettende virkning.

Tingrettens dommer og kjennelser skal begrunnes etter tvisteloven § 19-6 fjerde ledd. Etter en antitetisk tolkning syntes det ikke å stilles noe krav til begrunnelse av beslutninger. Videre er det i forarbeidene⁸¹ forutsatt at det for beslutninger ikke et alminnelig krav til begrunnelse sammenlignet med dom og kjennelser jf. tvisteloven § 19-6 fjerde og femte ledd.⁸²

Forarbeidene til tvisteloven sier følgende om begrunnelse av beslutninger «I mange tilfelle ville det være vanskelig å gi noen mer treffende begrunnelse for avgjørelsen enn en henvisning til hva som alt i alt virker mest hensiktsmessig. I andre tilfeller er det imidlertid både mulig og naturlig å gi en begrunnelse. I så fall vil det være god dommerskikk å gjøre det». ⁸³

⁸⁰ *Tvangsfullbyrdelse og gjeldsordning* (2006) Bunæs mfl s. 97

⁸¹ NOU:A 2001:38 s 579 og Ot.prp.nr.51 (2004-2005) s. 437

⁸² *Tvisteloven kommentarutgave* (2019) Schrei bemerkninger til § 19-6, punkt 1.

⁸³ NOU 2001:32 A s. 579

Det lempede kravet til begrunnelse for beslutninger er begrunnet med at de fleste beslutninger er enkle saksstyrende avgjørelser som treffes etter en hensiktsmessighetsvurdering. Det å alltid måtte utforme en begrunnelse ville ha vært unødvendig og uforholdsmessig tungvidt.⁸⁴ Tross dette er det likevel ikke noe i veien for å begrunne beslutninger der det er hensiktsmessig.

I HR-2017-776-A kom høyesterett til at ankenektelse etter barneloven § 4-12 jf. tvisteloven 36-10 måtte begrunnes i særlige tilfeller. Høyesterett utalte at det ikke foreligger noen generell begrunnelsesplikt ved beslutninger generelt eller beslutninger etter tvisteloven § 36-10. Likevel innebærer hensynet til en forsvarlig saksbehandling at slike avgjørelser må begrunnes der det fremstår som nødvendig for å sikre en reell etterprøving. Det sentrale er at begrunnelsen må vise at spørsmålet er reelt og forsvarlig vurdert.

Det spesifikke tilfellet har liten overføringsverdi til oppsettende virkning etter tvangsfullbyrdelsesloven. Oppsettende virkning er en avgjørelse under saksbehandlingen, og er ikke avsluttende for saken slik som ankeavvisningen var etter tvisteloven § 36-10. Det som imidlertid er interessant i denne sammenheng, er hva Høyesterett sier om begrunnelse av beslutninger i sammenheng med en forsvarlig saksbehandling, og relasjonen mellom krav til begrunnelse og overprøving ved anke.

Høyesteretts avgjørelsen HR-2017-776-A er å regne som unntak, Høyesterett kom her fram til at beslutningen ikke tilfredstilte kravet til begrunnelse i den konkrete saken. Forarbeidene til tvisteloven forutsetter at det bare rent unntaksvis kan komme på tale å anse «unnlatt begrunnelse» for en saksbehandlingsfeil som kan lede til opphevelse av *beslutningen* etter anke.⁸⁵

Praksisen mellom de ulike tingrettene varier, men tendensen er at de tingrettene som har et omfattende antall saker med oppsettende virkning, da særlig Øst-Finnmark tingrett, Rana tingrett og Oslobyfogdembete, begrunner mer.⁸⁶ De øvrige tingrettene fatter oppsettende

⁸⁴ *Tvisteloven kommentarutgave* (2019) Schrei bemerkninger til § 19-6, note 10.

⁸⁵ NOU 2001:32 A s. 579

⁸⁶ 19-143381TVA-OSFI, 19-00067TVA-RANA, 19-126550TVA-OBYF/2

virkning uten særlig begrunnelse.⁸⁷

Videre behandles klager etter tvangfullbyrdelsesloven § 5-16 som hovedregel skriftlig. Klager er også veldig ofte selvprosederende. Dette medfører at tingretten må være bevist på hvem de skriver til. Namsmannens forutsetninger for å forstå en avgjørelse er mye større enn for en selvprosedyrene part. Til sammenligning skal retten under sakens gang ta særlig hensyn til det behov parter uten prosessfullmektig har for veiledning jf. tvisteloven § 11-5 sjette ledd. Dette betyr ikke at en må begrunne mindre der klager har advokat, men en vil ha adgang til å begrunne mindre fordi det forutsettes at advokaten veileder og forklarer for klient. Reelle hensyn taler imidlertid for at det ved en selvprosederende part burde være noe mer nyanserte krav til begrunnelse.

Oppsummert er det intet alminnelig krav til begrunnelse av beslutninger, herunder beslutninger om oppsettende virkning. Det begrensede kravet til begrunnelse henger sammen med at ankeadgangen for beslutninger, som drøftet ovenfor er meget begrenset. Til tross for dette, er det en snever overprøvelsesadgang hva gjelder tolkning, vilkårlighetskontroll og saksbehandling. Det sentrale her er at overordnet domstol skal kunne se at det er vurdert på riktig grunnlag. Avgjørelser og handlinger må derfor til en viss grad være etterprøvbare. Dermed må noe begrunnelse kreves også for beslutning om oppsettende virkning. En må i det minste gi en henvisning til kravet om oppsettende virkning og hvilken hjemmel beslutningen er tuftet på.

6 Oppsummering

Oppsettende virkning etter tvangfullbyrdelsesloven treffes av enten namsmannen eller tingretten. Oppsettende virkning treffes ved klage på namsmannens avgjørelse eller handlemåte etter tvangfullbyrdelsesloven § 5-16. Hjemmelen for oppsettende virkning følger av § 5-16 første ledd sjette punktum.

⁸⁷ 19-023520TVA-JARE, 19-170871TVA-BERG/4, 19-108229TVA-STRO

Rettsregelen er skjønnsmessig og det kan legges vekt på flere momenter i vurderingen. Utgangspunktet er at tvangfullbyrdelse skal være en rask og kontant fullbyrdelse av klare krav. Oppsettende virkning representerer et mindre avvik fra hovedregelen om at tvangfullbyrdelsen skal være kontant, likevel er terskelen for oppsettende virkning oppsummert høy. Det må foreligge gode grunner for å gi oppsettende virkning. Oppsettende virkning siktes å bruke på de tilfeller hvor det er vanskelig å reversere eventuelle feil som kan bli begått. På denne måten blir terskelen samtidig lavere jo mer irreversible avgjørelsen det klages over er.

Oppsettende virkning er en avgjørelse som foretas under saksbehandlingen, og avgjørelsen har ikke realitet etter at hovedspørsmålet i saken er avgjort. Både namsmannen og retten kan beslutte oppsettende virkning på eget initiativ. Videre treffes oppsettende virkning som beslutning og kravene til begrunnelse er begrenset. Det kreves ingen inngående begrunnelse, og dette gjelder både for namsmannen og tingretten. Dette henger sammen med at ankeadgangen er snever.

7 Avslutning

Oppsettende virkning er en praktisk regel under tvangfullbyrdelse. Dersom hovedregelen skulle vært oppsettende virkning ved klage, ville klage blitt en unødig «brems» i tvangfullbyrdelsen. Regelen representerer et kompromiss mellom effektivitet og rettsikkerhet. Selv om klager ikke nødvendigvis tenker slik under selve tvangfullbyrdelsen er det til det beste for alle parter å få fullbyrdelsen gjennomført på en mest mulig effektiv måte. En skal ikke undervurdere hvor mentalt belastende det er å ha en tvangssak hengende over seg i lengre tid. I de alle fleste tilfeller skal kravet fullbyrdes på et eller annet tidspunkt, og en forsinkelse er ikke heldig. Selv om det finnes utallige variasjoner av tvangssaker er det i de aller fleste typetilfellene tale om avgjørelser som kan reverseres, og oppsettende virkning er derfor unntaket og ikke hovedregelen. Tvangfullbyrdelsen er utvilsomt merkbar, men prosessen skal ikke stanses fordi det utelukkende er ubehagelig.

En rettspolitikk betraktning til ettertanke er hvorvidt oppsettende virkning burde vært bedre regulert eventuelt bedre drøftet av lovgiver. Den materielle jussen er riktig nok utviklet og

etablert gjennom vedvarende underinstanspraksis og juridisk litteratur. Det er dog hjemmelsproblematikken, forholdet mellom tvangsfullbyrdelsesloven § 6-1 og 5-16 som syntes å forvirre unødige rundt tingrettens hjemmel til oppsettende virkning. Jeg mener at hjemmelen for oppsettende virkning utledes av tvangsfullbyrdelsesloven § 5-16, både for namsmannen og tingretten. Løsningen er som nevnt tidligere ikke opplagt, dette gjelder særlig ved første øyekast. Hjemmelsproblematikken med § 6-1 og § 5-16 skulle med hensyn i systembetraktninger vært endret med en henvisning. For det tilfelle lovgiver har ment at § 5-16 ikke skulle være tingrettens hjemmel til oppsettende virkning etter tvangsfullbyrdelsesloven må dette avklares uttrykkelig ettersom praksisen er slik nå.

Gjennom legalitetsprinsippet er det etablert praksis at jo mer inngripende tiltaket er desto klarere må lovgrunnlaget være, jf. blant annet Rt-1995-530. Tvangsfullbyrdelsesloven hjemler utstrakt bruk av maktmidler og de generelle tiltak etter loven er inngripende. Oppsettende virkning er imidlertid et mindre virkemiddel under saksbehandlingen som i utgangspunktet sjeldent har direkte innvirkning på den endelige avgjørelsen i saken. Hovedregelen er at klage ikke fører til stans. Unntaket fra hovedregelen er oppsettende virkning, og selve avgjørelsen om hvorvidt det skal gis oppsettende virkning eller ikke, kan således ikke ansees som et særlig inngripende tiltak. Lovgiver har nøyert seg med å konstatere at hjemmelen foreligger og at regelen er skjønsmessig, dette må også ansees som tilstrekkelig klart lovgrunnlag for oppsettende virkning.

8 Kildeliste

Lovregister

Dekningsloven	LOV-1984-06-08-59
Forvaltningsloven	LOV-1967-02-10
Tvangsfullbyrdelsesloven	LOV-1992-06-26-86
Tvangsloven (opphevet)	LOV-1951-08-13-7
Tvisteloven	LOV-2005-06-17-90
Straffeprosessloven	LOV-1981-05-22-25

Lovforarbeider

Ot.prp.nr.51 (2004-2005) Om lov om mekling og rettergang i sivile tvister (tvisteloven)

Ot.prp.nr.65 (1990-1991) Om lov om tvangfullbyrding og midlertidig sikting

(tvangfullbyrdelsesloven)

Innst.O.nr.72 (1991-1992) Innstilling fra justiskomiteen om lov om tvangfullbyrdelse og midlertidig sikting (tvangfullbyrdelsesloven)

Innst.O.nr.2 (1966-1967) Innstilling fra justiskomiteen om lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)

NOU 2001:38 A Rett på sak lov om tvisteløsning. (tvisteloven)

Domsregister

Høyesterettsdommer

Hr-2017-776-A

Rt-2012-1

Rt-2008-257

Rt-1995-530

Lagmansrettsdommer

LF-2018-34498

Frostating lagmannsrett

LF-2014-35252

LG-2015-15216

Gulating lagmannsrett

LG-2014-207097

LB-2018-21080

Borgarting lagmannsrett

LE-2017-49784

Eidsivating lagmannsrett

LH-2010-27452

Hålogaland lagmannsrett

20-006502ASK-HALO

Hålogaland lagmannsrett

Tingrettsdommer

19-126550TVA-OBYF/2

Oslobyfogdembete

19-170871TVA-BERG/4

Bergen tingrett

19-023520TVA-JARE

Jæren tingrett

TFOSN-2017-113370

Fosen tingrett

19-108229TVA-STRO

Sør-Trøndelag tingrett

19-143381TVA-OSFI	Øst-Finnmark Tingrett
19-157162TVA-OSFI	
19-103208TVA-OSFI	
19-076220TVA-OSFI	
19-00067TVA-RANA	Rana tingrett
17-106398TVA-RANA	

Litteraturliste

Schrei, Bårdsen, Nordén,	
Reusch og Øie -	Tvisteloven kommentarutgave (2019)
Skoghøy	Rett og rettsanvendelse (2018)
Løvold	Tvangsfullbyrdelse, gjeldsordning og konkurs (2015)
Falkanger, Flock, Waaler,	
Løvold og Haugli Sørensen -	Tvangsfullbyrdelsesloven kommentarutgave (2008)
	Bekreftet à jour pr 1. mai 2020.
Løvold	Utleggstrekk (2008)
Bunæs, Borge-Andersen,	
Dey og Løkken Sundet -	Gjeldsordning og Tvangsfullbyrdelse (2006)
Eckhoff	Rettskildelære (2001)
Knoph	Knophs oversikt over norsk rett (1949)
Flock	Saksbehandlingen i namsretten (1994)
Mitsem	Midlertidig forføyning i norsk rett (1992)
Moe	Praktisk tvangsfullbyrdelse (1999)
Alten	Tvangsloven med kommentarer (1950)

Øvrige kilder

Skattebetalingshåndboken 2018

Proposisjon til Stortinget Prop. 1 S (2016 – 2017), for budsjettåret 2017. Link:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-1-s-jd-20162017/id2513950/?ch=2>

Aulstad, Johan Greger - Utsatt iverksettelse etter forvaltningsloven § 42. Jussens venner 2010 s 323-367 (JV-2010-323)

NUT 1958:3 Innstilling fra Komiteen til å utrede spørsmålet om mer betryggende former for den offentlige forvaltning. Utgiver: Justis-og politidepartementet, JD Forvaltningskomiteen.

Norsk lovkommentar tvangsfullbyrdelsesloven rettsdata.no

Norsk lovkommentar forvaltningsloven rettsdata.no

Norsk lovkommentar straffeprosessloven rettsdata.no

Norsk lovkommentar tvisteloven rettsdata.no

